

**PRIJEDLOG KONCEPTA I SADRŽAJA CRNOGORSKE POSTAVKE
NA 16. BIJENALU ARHITEKTURE U VENECIJI 2018.**

TEMA BIJENALA: Freespace / Slobodni prostor

TEORIJSKI OKVIR – Postojeće stanje i projekcije, scenario djelovanja

Kroz preispitivanje uloge arhitekture u XXI vijeku nesumnjivo dolazimo do bazičnih, humanih premisa.

Suočeni sa izazovima novog doba, pojmovnost arhitekture postaje njena primjenjivost u mnogim područjima rada i življenja.

Arhitektura je raznolika, fleksibilna i međupovezana, sposobna da stvara sinergije i partnerstva sa osnovnim i neophodnim ciljem – samoodrživosti. Nova perspektiva iznenadnih i kontinuiranih prirodnih promjena, socioloških i kulturnih disonanci zahtijeva kompleksno kombinovano i mudro djelovanje.

Stari obrasci tretiranja prostora, u sprezi sa traumatičnim socio – ekonomskim promjenama i demografskom tranzicijom na lokalnom nivou, doveli su do nastanka mnogih praznih, obesmišljenih i obezdušenih terena i prostora.

KONCEPT

U međuvremenu, na globalnom nivou, sam pojam ekološkog zdravlja nekog prostora se promijenio.

Danas se taj pojam tumači više u smislu prilagodljivosti nekog ekosistema, nego li njegove potpune očuvanosti.

Osvježćenje nivoa devastacije prostora jeste neophodan prvi korak ka njegovom ozdravljenju.

Drugi svakako jeste osmišljavanje koherentnog modela koji će, prvo na teoretskom nivou, biti ubjedljiva platforma prepozicioniranja značaja sinergije prirode i kulture.

Predloženi alat je rezilijentnost.

Po ovom principu stvaramo fleksibilni, istraživačko – edukativni, interdisciplinarni scenario našeg nastupa na Bijenalu u Veneciji 2018.

Ovaj scenario podrazumijeva učešće studenata u osmišljavanju elemenata sadržaja postavke u zadatom okviru.

Neodrživost oprimitičkih procjena na globalnom nivou nas navodi na činjenicu da će buduće arhitekthe sve više biti suočene sa izazovima poput klimatskih promjena, učestalosti oluja i suša te neslučenih razmjera hidroloških poremećaja.

Sve ovo će izazvati nesagledive socijalne katastrofe, masovne migracije koje će dalje mijenjati demografsku i socijalnu sliku pogotovo urbanih područja, najprije njihovih marginalnih, opustošenih i područja nejasne namjene.

Izbjeglički kampovi su “gradovi sjutrašnjice”- najnovije su tvrdnje humanitarnih stručnjaka.

Aktuelni primjer je kamp Džungla (Jungle) smješten u francuskom gradu Kaleu (Calais).

Jungle se sastoji od područja ili enklava koje naseljavaju različite nacionalnosti i religije, mini zajednice unutar većih a kamp se ne razlikuje od bilo kojeg modernog grada.

Po trenutnim procjenama, u gostio je oko 4 000 stanovnika, pri čemu dnevno dolaze nove izbjeglice.

S obzirom na taj brzi rast, nivo organizovanosti zajednice i postojeće infrastrukture, iako neadekvatna, impresivna je i kao dokaz rezilijentnosti njegovih stanovnika.

U Crnoj Gori boravi oko 21 000 izbjeglica i interno raseljenih lica, za koje u ovoj godini (2018.) treba obezbijediti 7 300 smještajnih jedinica.

Steve Jobs / Banksy - Detalj murala

Arhitekta i dizajneri su vrlo pozvani da učestvuju u ovim humanitarnim izazovima i moraju ponuditi rješenja koja će zadovoljiti jedno od osnovnih ljudskih prava – sklonište.

U smislu kustoske teze o ulozi arhitekta i njegovog aktivnog učešća u ponovnom osmišljavanju i davanju novog smisla slobodnim prostorima urbanih praznina, predlažemo formulisanje fleksibilnog okvira za dalje djelovanje studenata, predloženih nosioca dijela sadržaja našeg nastupa na Bijenalu u Veneciji 2018.

1. kreiranje modela skloništa

Kroz rješavanje dizajna skloništa a u kontekstu zadatka radije vidimo ostvarivanje mogućnosti formiranja istraživačkih i kontemplativnih stanica i eskapističkih utočišta, nego li jedinica nužnog smještaja.

Zamisao je da ovakve fleksibilne, lake i jeftine strukture za smještaj nađu primjenu u istraživačkim, ekološko – zaštitarsko - volonterskim, i aktivnostima savremenog turizma.

Ovakve strukture su zbog svoje fleksibilnosti pogodne za zaštićena područja i funkcionišu samostalno i u različitom poretku u skladu sa trenutnom namjenom.

Skloništa (micro cabins) naročito rado zamišljamo kao adaptibilne istraživačke punktove na/u izgubljenim, napuštenim marginalnim terenima i objektima u funkciji njihovih kreativnih preosmišljavanja.

2.2. aspekt prostorne socijalizacije i urbane regeneracije napuštenih industrijskih prostora

U vrijeme kada se uloga društva radikalno preispituje, industrijski prostori, snažno napunjeni historijom svijeta koji se mijenja, prirodno postaju favorizovane teritorije za obnavljanje veze sa savremenim društvom.

Zadatak je fokusiranje čovjeka i njegovih socio – kulturnih potreba kroz istraživanje transformabilnosti napuštenih i devastiranih industrijskih pogona, njihove funkcionalne prenamjene i prostorne adaptabilnosti u savremenom urbanom kontekstu.

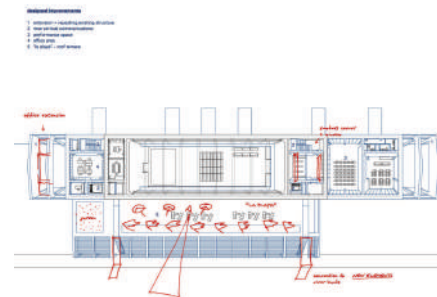
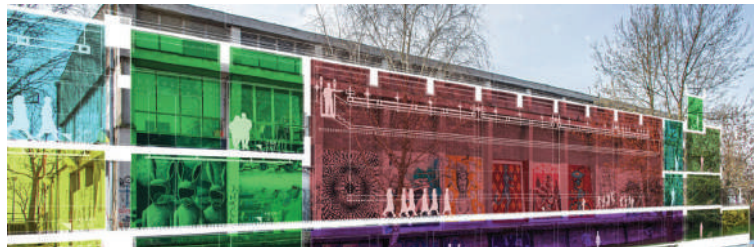
Linkovi:

<http://teh.net/about-us/>

<http://www.upogoni.org/wp/o-centru/>

<http://www.metelkovamesto.org/>

<http://rojcneta.pula.org/index.php/hr/>

PRIMJER: POGON – Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade javna je neprofitna ustanova u kulturi utemeljena na novom modelu civilno-javnoga partnerstva, a koju su krajem 2008. zajednički osnovali i kojom zajedno upravljaju Savez udruženja Operacija Grad i Grad Zagreb.

Bivša fabrika Jedinstvo u Zagrebu, zatvorena je i napuštena 1990., a nakon toga počela se koristiti za kulturno-umjetničke sadržaje. Danas je koristi Pogon – Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade, Udruženje za razvoj kulture “URK” s Klubom Močvara i umjetnik Damir Bartol Indoš s Kućom ekstremnog muzičkog pozorišta.

Gotov je i građevinski projekt za “Multifunkcijski regionalni centar Pogon Jedinstvo”, a obnovom fabričke zgrade će se otvoriti novo mjesto društvenog okupljanja i ponuditi novi sadržaji koji će pridonijeti revitalizaciji Trnja i područja uz Savu. Prenamjenom, rekonstrukcijom i dogradnjom postojeći objekt od 2223 kvadratna metra će biti proširen na gotovo 3000 kvadratnih metara.

Autori projekta rekonstrukcije su Dinko Peračić i Miranda Veljačić iz Preduzeća za projektovanje i konsalting u graditeljstvu ARP d.o.o., dok je građevinski projekat realizovala firma Capital ING.

Ponudeni primjer na lokalnom nivou je kompleks fabrike "Radoje Dakić" koji se savremenom urbanizacijom našao u aktivnom gradskom okruženju City kvarta.

Kulturni kontekst na lokalnom nivou pati od infrastrukturnih deficita u vidu objekata Prirodnjačkog muzeja i Muzeja savremene umjetnosti.

Uspostavljanjem principa rezilijentnosti mogu biti riješeni navedeni problemi i kompenzirani problemi u lokalnoj zajednici poput nedostatka zelenih površina i kulturnih sadržaja.

Tehnički aspekti učešća studenata u osmišljavanju i realizaciji elemenata sadržaja postavke

Cijeneći generativnu metaforu budućeg eksperimentalno - procesno – dinamičkog projekta predstavljanja Crne Gore EMERGING RESILIENCE / rezilijentnost u nastajanju, predlažemo organizovanje interdisciplinarne radionice koja će multilateralnom interakcijom zainteresovanim studentima rasvijetliti sve aspekte pojma i zadatka.

Od studenata i/ili studentskih timova koordiniranim od strane mentora se očekuje da kreativno reaguju na okvirne aspekte koncipirane u ovom tekstu u skladu sa osnovnom temom Projekta predstavljanja Crne Gore na Bijenalu u Veneciji 2018. godine: EMERGING RESILIENCE: Reimage voids through sharing values, a imajući u vidu temu Bijenala: Freespace / Slobodni prostor.

Njihov odgovor treba biti kreativan, originalan i dinamičan rezultat šireg istraživanja na jedan od dva zadata problema:

a) kreiranje modela skloništa (micro cabin)

Idejni i tehnički projekat treba da je konceptijski utemeljen u ponuđenom prijedlogu nastupa na Bijenalu, da njegova potencijalna realizacija ima razumnu cijenu izrade (< 650.00 EUR) i da je u cjelosti montažno – demontažnog karaktera.

Od studenata se očekuje osnovno stanje objekta maksimalne osnove 3,20 x 2.00m², bez dodatne opreme i instalacija i težine koja ne prelazi 250 kg. Materijali za izradu mogu biti polufabrikati ili materijali dobijeni reciklažom uz uslov da moraju biti dostupni za izradu ili prisutni na tržištu u Crnoj Gori.

Objekat sa što manjim karbonskim otiskom se smatra pogodnijim.

Zadata šira strana objekta treba u cjelosti biti transparentna.

Materijali koji se predlažu su leksan, transparentni pleksiglas, osb ploče, rebrasti lim i čelični profili.

Proizvod ovog zadatka treba da bude više kreativnih rješenja od kojih će tri najuspješnija biti realizovana u materijalu.

Procjena najuspješnijeg rješenja će rezultirati njegovim izlaganjem u prostoru crnogorskog paviljona.

Ostala dva realizovana objekta će biti grafički predstavljena i pronaći će potencijalnu namjenu u toku projekta. Po njegovom završetku, zajedno sa prvorangiranim, poslužiće kao permanentni resurs jednog od međunarodnih art in residence programa u Crnoj Gori.

b) aspekt liječenja artificijelnih pejzaža; aspekt prostorne socijalizacije i urbane regeneracije napuštenih industrijskih prostora

Očekuju se konkretne, svježije i kreativne ideje razrađene u teorijskom diskursu.

Oba ponuđena aspekta pripadaju istom likovnom i tehničkom aspektu realizacije i oni mogu biti:

- slobodna dvodimenzionalna ili trodimenzionalna statična forma (grafička podloga ili maketa)
- video rad ili animacija

Preciznije definisanje zadataka je predviđeno kroz kolaborativni pristup i biće dio ciljeva radionice.

Cijeneći prostorne specifičnosti i ograničenja prostora crnogorskog paviljona u palati Malipiero a prihvatajući rezilijentnost kao univerzalni instrument ovog projekta odlučili smo se za rješenje koje se može definisati kao kompleksna prostorna instalacija / situacija.

Izlagački prostor A

Izlagački prostor A u klasičnom izlagačkom poimanju i na prvi pogled ima samo jedan eksponat – prvorangirani model skloništa u prirodnoj veličini. No, ovaj eksponat ima dualni karakter, karakter eksponata proizašlog iz korpusa edukacije i uspostavljanja modela kompetitivnosti ali i kao specifičnog mjesta prisustva, simulacije prirodnih okolnosti in site.

Tehnički, model skloništa će biti smješten na sredini prostora A, video se emituje na transparentnu stranu skloništa na projekciono platno back projekcijom, s namjerom da posmatrači dožive utisak blizak realnom prisustvu na prirodnoj lokaciji.

Njegova velika transparentna površina „gleda“ u neki od potrošenih prostora slabe dinamike ali dramatično harizmatičnih. Mjesto virtuelnog prisustva posmatrača može biti bazično narušeni primjer uzajamnih ekosistemskih, socijalnih, geoloških i etičkih veza - Ulcinjska solana (ptice, kretanje oblaka) ali i ledina ili ranjeno korito rijeke (tečenje vode, ptice, plastične kese).

U prostor skloništa se može istovremeno smjestiti 3 posjetioca, što svakome od njih pruža dovoljno intime da u kontemplativnoj atmosferi sami osjete magnetsku, skoro postapokaliptičnu moć izgubljenih prostora i tako inspirisani sami postavljaju pitanja i traže odgovore. Atmosferu dobijenu loop projekcijom podupiru diskretni zvukovi ptica, vjetra i/ili tekuće vode.

Pozicioniranjem projektora i modela skloništa je prostorija A likovno i tehnički riješena bez daljih intervencija osim regulisanja količine svjetlosti u prostoriji.

prostor A

Slijedeći princip rezilijentnosti ove prostore namjeravamo tretirati kao djelove enterijera sa pogledom „prema vani“ u kojima će biti smještena postavka iz grupe problemskih izazova pod stavkom b, aspekt liječenja artificijelnih pejzaža; aspekt prostorne socijalizacije i urbane regeneracije napuštenih industrijskih prostora.

Željena transformacija izlagačkih prostora B i C je u pravcu simulacije izgleda i atmosfere n(z)apuštene fabričke hale. Postojeći izgled i atmosfera kojom odišu izlagački prostori daje nam za pravo pomisao da će ova transformacija biti uspješna sa precizno osmišljenom intervencijom i ciljano biranim materijalima.

Uspješno stilsko nadovezivanje na postojeću drvenu konstrukciju i postojeće podove će se realizovati printovima kaširanim na gipsane ploče koji prostor dovode u industrijski kontekst.

Pored vizuelne funkcije, od ovih materijala se faktički formira zid paralelan sa postojećim koji prostorije sužava na širinu koridora i koji obezbjeđuje nevidljivi međuprostor u kojem će biti smješteni eksponati i neophodna tehnika. Izgled površine novonastalog zida treba da simulira patinirano armirano betonsko platno kao dio anonimnog fabričkog ambijenta. U ovom kontekstu, postojeći prostorno pripadajući elementi – otvori, instalacije, PP aparati, konceptijski se uklapaju i dopunjuju novonastali imidž prostora.

Vizuelna dostupnost radova će se obezbijediti kroz uske perforacije na konstruisanom zidu po principu prilagodljivosti broja perforacija broju izloženih radova. Jedan rad može biti predstavljen kroz nekoliko vizura - perforacija, obuhvatajući po jedan njegov elemenat predstavljanja kroz svaku perforaciju.

Ovaj svojevrsni peep show podstiče radoznalost posjetilaca i postavci daje novi, neočekivani kontekst a tehnički omogućava fleksibilnost po pitanju broja izloženih radova.

Prislanjanjem glave i pogledom kroz perforaciju u vizuelno polje posjetioca ulazi isključivo izloženi material koji može biti video, animacija, grafički prikaz ili maketa/predmet.

Simbolički prikaz koncepcije montažnih zidova izlagačkih prostora B i C

U ovoj konstalaciji, galerijsko osvjetljenje će biti suspendovano a prostori će biti osvijetljeni sa po jednim usmjerenim reflektorom prigušenog, toplog svjetlosnog snopa. Zamišljena svjetlost asocira na sunčevu svjetlost oblačnog dana punog smoga ili svjetlosti punog mjeseca. Intenzitet svjetlosti preba da bude dovoljan da se lako raspoznaju gabariti i linije prostora ali i dovoljno slab da se jasno vide perforacije iz kojih prodire svjetlost projekto- ra i direktnog osvjetljenja radova smještenih iza paravanskog zida.

Atmosferu dopunjavaju zvukovi promjenljivog ali uvijek slabog intenziteta.

Nazovimo te zvuke - zvukovima prisustva. Povremeni kratkotrajni žamor, udaljeni zvuk mašine, rezonantni zvuk udarca čekićem o nakovanj, glas ptice *.

*“... kao i kvalitet samog prostora obogaćenog „besplatnim darovima“ prirodnih resursa, poput svjetlosti sunca i mjeseca, vazduha, gravitacije i materijala“. „Freospace slavi kapacitet arhitekture da pronađe dodatnu i neočekivanu velikodušnost u svakom projektu - čak i unutar većine privatnih, odbrambenih, ekskluzivnih ili komercijalno ograničenih uslova.“

Yvonne Farrell i Schelly McNamara

Prostori office i koridor

jesu punktovi predviđeni za vizuelno grafičku komunikaciju i konzumaciju pri završetku obilaska postavke. Zidovi ovih prostorija će poslužiti kao nosioci decentno grafički upakovanih informacija o koncepciji, postavci i autorima.

Projekcija troškova postavke se iz razloga njene fleksibilnosti ne može procijeniti ali se može ustvrditi da se kreće u održivim okvirima u odnosu na predviđeni budžet i neće preći 16 500 EUR.

Ova cijena se odnosi i na troškove špedicije, dopreme i otpreme postavke.

Važno je napomenuti da je dinamika realizacije usklađena sa planiranim terminima realizacije projekta.